

for disse Mænd, af hvem der kræves, foruden praktisk og teoretisk Uddannelse, mangehaande andre Egenstaber og videre Udvikling. Men det faa de aldrig undtagen Lejlighedsvis, undtagen naturligvis enkelte Steder frivillig, naar de enten blive ved det bestaaende eller spredes paa samme Maade. Skulle vi have Lærere, der have den Stilling, maa Udgiften være derefter, og da holde de dem ikke spredte mellem 10 Skoler en halvandet hundrede Mand. Jeg siger derfor: Tag Bestemmelserne, hvorledes De ville. Ville De blive ved det bestaaende, bør De ændre § 12 omtrent i Retning deraf, og ville De ikke det, saa kræve noget mere af saadanne Skoler med Hensyn til Ansættelse af Lærere og det hele Udstyr, end blot det, der rent teknisk kræves for at fyldestgøre i den Sag. Jeg nærer ikke Tvivl om, at vi kunne blive paa samme Grundlag alligevel; men jeg er bestemt overbevist om, at der kan man stille andre Fordringer til Anerkendelse end blot rent at tage det efter Traditionen, som disse Skoler nu have udviklet sig. Men gør man det, kan man enten fæle Skoler ihjel, eller ogsaa, naar der er Tale om Udsettelse af § 13 ganske vist komme til fuldstændig, ogsaa pekuniært at angribe dem stærkt. Men efter at jeg har udviklet dette: altsaa enten nærmest det bestaaende, saa vi ikke se nogen væsentlig Forskel, eller saaledes begrænset med saadanne Krav til disse Skoler, at vi kunne have Være af den Uddannelse, som de 150 Mænd faa — da tilføjer jeg, at hvis det sidste Udgangspunkt tages, da bør vi ogsaa træffe de dertil fornødne Bestemmelser med Hensyn til Affindelsen med den nu bestaaende Ordning. Jeg er ikke enig i — det er ganske vist ikke omtalt her, men jeg er overbevist om, at Ministeren ogsaa er enig med mig i denne Betragtning — at der ikke bør tages Hensyn til de Skolebestyrere, som miste en Begunstigelse, de have haft i lang Tid. Der er jo ikke mange, der er kun Tale om lidt. Men naar man, for nu at tage et Eksempel fra Undervisningsministeriets Omraade, kan finde det rigtigt ved Omdannelsen af Døvsommeundervisningen at bevilge en Række af Lærere ved en Anstalt, der egentlig fra Begyndelsen af var mærket ved, at den skulde gaa over til Staten, Understøttelser, baade aarlig og en Gang for alle, og naar ingen har haft noget at indvende derimod, saa siger jeg, bør man søge at affinde sig med Lærerne ved disse Smaa-skoler. De større skulde nok blive bestaaende, hvor mange der end have Lust til at angribe dem, de skulde nok blive i Stand til at fyldestgøre de større Fordringer, der stilles til dem. Men da maa man affinde sig med dem paa samme

Maade, som man har gjort ved de private Døvsommeinstitutter. Thi anser man det for vigtigt at udvide Undervisningen for de Døvsomme, maa man dog betragte det som lige saa vigtigt at faa Sømandene oplærte i Styrmandskunsten. Det er ogsaa et Spørgsmaal, som kan komme, men sger det, er der ingen, der lider nogen Ulempe ved, at man nu lægger andre Hensyn til Side, koncentrerer sig noget stærkere og kræver noget mere; thi det maa jo dog være Formaalet med dette Lovforslag at hæve Sømandstanden og dens Digtighed til at føre Stib og Gods over Søen og værne den saa meget omtalte danske Sømandsære. § 15 er hæderlig begravet, og det skal jeg ikke sige noget til, thi det er jo almindelig Stik her i Rigsdagen, at Lærerne ved saadanne halvofficielle Anstalter, som Navigations-skolerne ere, idet disse jo besørge det, som Staten ellers var nødsaget til at besørge ved Statsanstalter, saaledes som f. Eks. Dyrlægernes Uddannelse besørjes ved Statsanstalter, komme i Betragtning ved Understøttelse, hvad man jo har haft Eksempler paa. De ere jo i en ganske anden Forstand halvofficielle Skoler end Børneskolerne og de almindelige Folkeskoler, idet de jo have et særegent halvofficielt Hverv at besørge, og deres Lærere ere ganske anderledes stillede end Lærerne ved de andre Skoler, men dermed har jeg intet at sige om Omordningen af de andre Skolelæreres Forhold. Det havde ikke undret mig, om Landstinget i alt Fald havde ladet § 15 staa, og Folketinget saa havde overvejet dette Spørgsmaal, men ganske beyndeligt er det i Grunden, at man har set den gaa bort. Maaſte har Ministeren selv ønsket det, jeg har ikke læst hans Bemærkninger derom. Den Synsvinkel, under hvilken jeg behandler 3dje Afnit, er da denne: Lad os sætte et Formaal med Hensyn til dette Lovforslag, og lad dette Formaal gaa ud over første Afnits Bestemmelser om hele Skolens Plan og Indretning, om end ikke just lovbefalet. En æret Landstingsmand talte om, hvorvidt der ikke ogsaa skulde foredrages Historie o. s. v. Jeg siger, at selv om det ikke var lovbefalet, burde Planen dog lægges saaledes, at der blev Tid til, at ogsaa Fysik, Historie og forskellige andre Discipliner kunde foredrages, saa at de unge Sømand kunne blive lige som mere aandeligt og humant opdragne. Man siger, det vil tage lang Tid; det har ikke stort at sige, om man indretter Spørgsmaalet om Understøttelse til de fattige Elever derefter; men efter min Mening har det meget at sige, om Skolen ved hele sin Undervisningsplan kan ligesom føre de unge